

ПРИЧА О ЖИВОМ МРТВАЦУ

Рада Ивековић

A потом је Ракеш оболио, прво помало, а затим и јаче. На леђима, на шији заправо, изађе му израслина која је пекла, у којој је кључало. Пушао је код љекара, примио балзам, па испричao свом учитељу. Овај се усротиви лијеку, »Никад више да ниси тамо ишао, то је вражја работа«, и тако је медицина, а с њом и лијечење, зbrisana без много ријечи. Постоји други мелем: Светац је ставио свој длан на чир, но овај није нестао, иако је пар дана изгледао неодлучно, хоће-неће-хоће. Одрецитирао је потом неколико мантри, обавио више тајанствених обреда, пољевао Ракеша водицама и травицама, посипао прашковима. Чир је растао, ако је чир уопће био, почео је некако опасно притискati на горње пршљене. Ствари као да су пошли нагоре, но Гуруђи је умиривао, тврдио да све иде на добље, за неколико ће дана проћи. Ракеш и Река су слијепо вјеровали. Како не вјеровати толико светости. Болесник је стрпљиво лежао на трбуху и стењао, и није више излазио, Река му је преко натеклине стављала облоге од мирите и нане и испирала је сланом водом у којој је кухала цумбир. Понављала је задате изреке, препоручене басме, и Ракеш за њом колико је још могао. Узалуд. Мазала га кумкумом и златном бојом светости. Ништа. Учитељ је каткада нудио рецепте, Река је помно слушала, покорно се посветила његовању болесног мужа и вјери у светог Човјека. Но у вјери изгледа није била довољно устрајна, јер јој је овај приговарао да болест не може проћи управо због њеног недостатка вјере. Река се још више усрдредила и покушавала да све више и јаче вјерује, иако није била сасвим сигурна у што, ни како се то право ради, али није ово смјела никоме признати, коначно ъву ће сви оптужити ако Ракеш не оздрави. Било је очигледно да неуспјех долази из њене невјере, њеном дакле кривицом.

Повикала је једном пред Учитељем:

— Аман Господине, помози, реци кад ће приздравити, кад ће доћи тај дан?

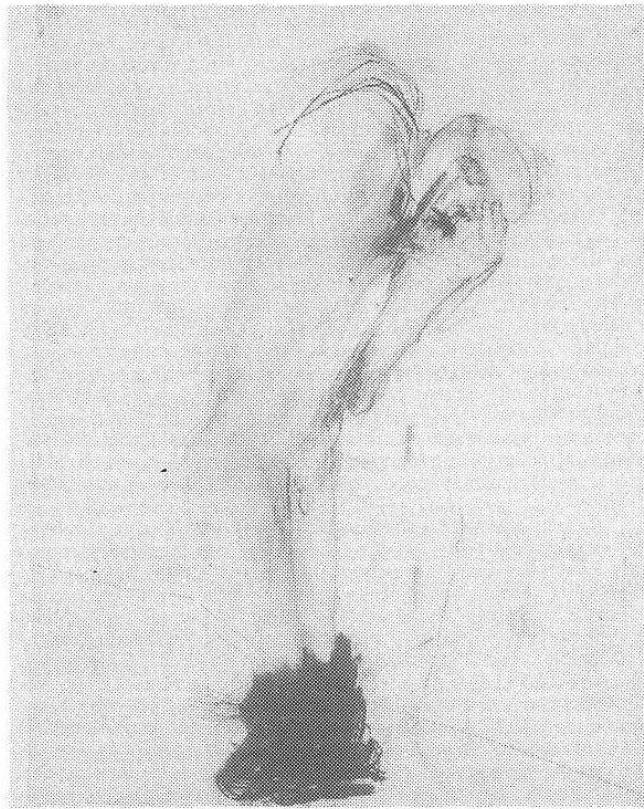
— Истог дана, рече учитељ, када моја ученица госпођа Сарођ, која је трудна већ шездесет и четири тједна, роди сина, а ти јој око тога помогнеш. Јер у звијезде сте заједно уписане, указало ми се да је то исти Случај.

Показало се тада, наиме, да је учитељ лукаво планираo по-вољан исход неколико спектакуларних »слушајева« којима се бавио, све у исти дан, ваљда због јаче концентрације енергије или штедње времена, ко ће га знати. Река и Ракеш познавали су ту Сарођ, четрдесетогодишњакину која није раније рађала, и њеног мужа Кедарђија: Сарођ је затрудњела тек захваљујући утјецају свог Учитеља или опет, због свог женског недостатка вјере, јер жене су слабије у томе, говорио је он, није могла родити. Жене међутим могу једна другој помоћи у узајамном подржавању вјере, а како Сарођ мора у трудноћи и лежати, Гуруђи најави Реки да ће она са својим мужем неко вријеме у Сарођиној кући боравити и тако помагати и родиљи и свом мужу, његујући их обое, уз потребне мјере вјерске хигијене због могуће моралне заразе која се од порода, макар и будућег, шири. Сви се сложе да је то најбоље рјешење. Кућанство препусте снахама и преселе се код пријатеља и сродника по мукама, на кратко.

Но »кратко« је дugo потрајalo, и није било кротко, никад краја. Нити је Сарођ рађала, нити је Ракешова отеклина сплашињала. Њихова су их дјеца посјећивала у овом привременом смјештају у којем је мајци било најтешко, јер је од нерада код куће прешла на махнito ринтањe у гостима. Синови су имали обичај да оцу, увјек на трбух окренутом, причају како иду послови, шта се забива у свијету и у граду Транспорт-Нагару. Он је то жељно слушао, каткада нешто и питао, јер сам више није излазио. Но било му је све теке и говорити тако да је с временом престао ишта питати, али је и даље тражио да му синови и кћери причају о својим доживљајима и успјесима. Приповиједали су му само лијепе приче, остављајући ружне за дан када ће се здрав вратити кући.

Трудна жена је и даље била трудна, седамдесет и пет тједана. Сваким је даном била све већа и округлија, и није јој недостајalo трбуha.

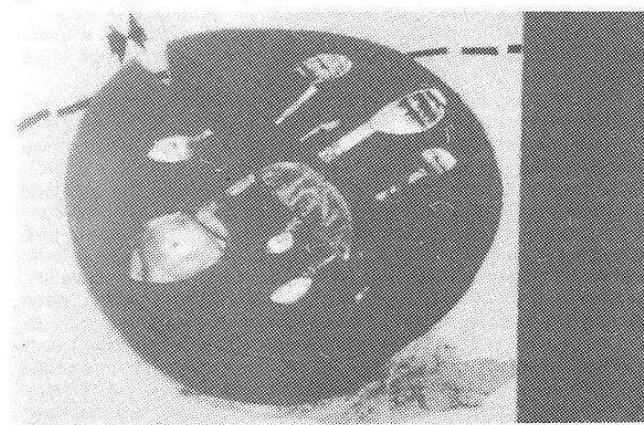
Ракеш је опет сваким даном бивао све мршавији. Није више могао много јести. Све што он не би појео, појела би његова труđna гладна посестрима у Учитељу. Израслина на леђима дијелом га је готово парализирала, проширила се, а такођer изазивала несвјестице. Почеко се тако једног дана сав надимати и отицати, бунцати и губити свијест. Гуруђи је говорио да то није ништа и није дозволио позивање лијечника. Од Реке потпуно ипак позвани лијечник није знао ништа учинити. На крају је, након неколико дана љубичасто црвene боje по цијелom тијелу, Ракешова израслина прслала и из ње се, како је Река препричавала гуруу који већ дugo није залазио у ту собу него само лијечио преко посредника, прслуа силна густа текућина и животни сокови свих боja и врста. Поступањем дана, Светац је начисто избегавао болесника и трудници, бранio се да има по граду посла и других хитнијих случајева.

Горан Кнезевић

Кад се то дододило, Река је једва пронашла учитеља да му каже да Ракешов пулс више не куца, да му је живот ишчилио, да га пита како спасити њеног мужа?

— Имај вјере, женска глава, ствар ће се смирити, твој ће муж коначно након раздобља унутарње борбе, у којем је одлучујућa твоја вјера, — оздравити. Само настави!

Мрђан Бајић

Посвећење кроз оданост

И Река је прала рану, опипавала пулс, чинило јој се каткада да се мало чује, а затим да се баш чује, да се чује и дисање, Гуруђи је рекао да је жив, био је само привремено у коми. Тијело је спласнуло, вратило се на своју стару боју, пренијели су га натраг кући у спаваћу собу где су Ракеш и Река спавали с двоје унучади и с најмлађим сином. И Река је, уз свакодневну ъегу, почела чекати да јој се муж врати из необичног зимског сна у живот, не сумњајући да ће то бити ускоро. Кад је Сарођ могла стрпљиво толике мјесеци бити трудна, може ваљда и она издржати за добро свог мужа, тим прије што он сад прикупља снагу, како је Шармаћи, увијек дијагнозама издалека или увјерљиво и знalački, објашњавао. Ниједног трена није посумњала, њена је вјера сада била јача него икад. Није изгледао као мртвац. Двије је године не-помично лежао, па три, сада на леђима. Није није говорио,

али Река и дјеца били су сигурни да су чули како дише, мислили су да су му осjetili пулс, и нису сумњали да су с њим и разговарали. Снаже нису улазиле и нису се мијешале. А вјера синова и кћери била је јака као у мајке, онолико колико је потребно да га одржи на животу. Јер човјек је жив док други вјерују да живи, и онолико колико у то вјерују. Смрт је крај вјере у ваш живот.

Ракеш је прво постао тамно жут, а онда и златан. Жена га је свакодневно мазала миришљавим уљима и водицама, од чега је добио трајан сјај. Окретала би његово укрућено тијело да допре до сваког његовог кутка. Ракеш није тиме изгледао незадовољан, није се противио. Оно косе што му је од ћелавости било преостало, повремено је и шишала, у почетку му редовно бријала браду. Но брада је с временом престала расти, а коса отпала. Нокти су се устакли. Усне су постале тврде, уши се уврштиле, нос се стањио, а очне дупље упала. Сваким је даном Ракеш бивао све танији, али све је на њему остало тврдо и сухо. Река је увиђела да јој је муж постао велики јогин који је успио остварити митски јогински идеал: независност живота од вањских потицаја, затворен круг, потпун мир. Сматрала је да му миришљава уља годе. Није се ни љутила што се и према њој, својој слушкињи, назиглед потпуно затворио. Сасвим је то разумјела и знала је да су у неком вишем, дубљем смислу који јој измијече, заједно, знала је да ће имати удјела у његовој преосталој доброј **карми**, да ће заслужити да је он на њу пренесе јер му вјерно служи, и да зле карме у њега није ни преостало. Тијело је само остатак који се још мора истрошити. Река је увиђела да је то дуг процес, козмички, јер како „потрошити“ тијело које се више не креће, које више не изгара јер је сва карма догорјела?

Схватила је да је њена божанска улога у томе да том тијелу, славном, светом тијелу, служи, том тијелу као једином тварном трагу јогистичке свијести вишега, непојамног реда. Неуком оку, изванјском незнalaчком погледу, све је могло изгледати као да се Ракеш мумифицираo. Његово је тијело окоштало, скаменило се. Није истрнуо. Враћен у своју собу изнад продаваонице чавала и клинова, Ракеш је лежао непомично у вјечности, и изгледало је да може бескрајно дugo мировати. Стрпљење га никад није напуштало. Река је вјеровала да му је сада лакше јер опет може лежати на леђима, није више стењао. Као да га се властито тијело није више тицало. На уснама које су се сваким даном све видљивије сушиле и скувале остао је ипак тајанствени мирни осмјех или бар дојам осмјеха. Река му је и усне мазала уљем. Одбијао је наравно да једе или говори, не би ни помакнуо главу или уста кад би покушали да му примакну храну. Река је разумјела да је тако штедио снаге, а пошто је био непомичан није ни морао јести. Он је створио неку врсту свог независнog затвореног система и морао је у њему остати, можда заувијек, као јогин, а можда само док се борба добра и зла или карме не обави, уз њену добру подршку путем стечене и утврђене вјере. Можда ће јој се вратити, као Пробуђени, Просвијетљени, а можда и не: како год буде било, знала је, бит ће добро. Више није сумњала. Једини знак живота, још неко вријеме, био је раст косе и ноката, и слаби пулс и дисање које је једино Река од свих укућана са сигурношћу умјела да чује.

Гости више нису били добродошли и нису залазили. Река је била превише заокупљена његом болесника. Нерадо је примала поготово властите сроднике, који као да су се чудили, негодовали и нису вјеровали у исправност њених поступака. Ако би и дошли, није их више пуштала к Ракешу, зашто да ремете његов блажени и с муком и жртвама постигнути мир и упућују му злокобне вибрације? Повремено је консултирала Учитеља, но њега је било већ све теже наћи и све се мање занимала за случај, као да му је било некако неугодно, као да више није знао како да ствар објасни, као да је сад он био тај којем је понестало вјере. Река је да је сада, пошто је њена вјера постала непоколебљива, преостало једино да се чека, и да јој он није више потребан. Све је само ствар времена, вријеме увијек чини своје, јер вријеме уопће и не може да са своје не чини. И Река је спокојно чекала из дана у дан, године у годину, мотрећи и вребајући и најмање промјене у расположењу и изгледу тијела свог мужа, великог свешта. Није могла рећи да се није много измијенио, то не. Али како је уз њега била свакодневно, промјене су изгледале постепене, нису биле ни упадљиве ни нагле. Питање је да ли би га други још препознали, толико је ослабио, окоштало, добио аскетски израз лица. Боја коже постала је прво свјетлија и прозирнија, а потом некако сивља но уједно све глађа и сјајнија, до златне, сигурног знака светости. Цијело му је тијело почело све више личити на углачану кост. Мишићи су се сада јасно оцртавали на све мршавијим удовима, иако за активног живота нису били видљиви. Река је знала да он тиме прикупља и усредиштује снагу, постаје непробојан, чврст и ванземаљски. Као да му ускоро више није била потребна ни њена њега, но ипак, као да је из љубазности према њој пристајао на њу. А она, што је радила — радила је из пијетета, наставила је са својим малим обредима, знајући да он зна да она зна да „заправо“ нису више нужни, већ да су племенит облик честе оданости и љубави. Био је то вишак, поврх њене несаломљиве вјере којој више вањских доказа није требало, и она га је радо и ведро давала.

Постајало јој је све лакше, није више имала толико посла око њега, а бриге око куће и онако је другима препустила.

Слободно је вријеме Река сада проводила у вјерској задубљености у којој је налазила изванредну снагу и могла опћити с њим, тако да више није трpjela због одсуства Учитеља који се већ био посве удаљio од њих. Није јој више био потребан, и није ни жалила, и није htjela да има посредника. Учитeљa је и даље бескрајно поштовала и сматрала га заслужним за своју сретну судбину, потајno је вјеровала да је заједно с Ракешом била одабранa, и да је Богу можда сада била и ближе него Гуруби. Јер Река није сумњала ни у то да је њена судбина блиставa и сртна, бар потенцијално. Коначно је добила прилику, по први пут у животу, да мужа има само за себе. Раније се бавио ексерима и другим људима. И да му покаже сву дубину своје моралне снаге и прочишћености, ријетко доступне женама. Знala је да он то цијени и да ће јој то једнога дана узвратити, да ће јој некако исказати своје дивљење. По први пут се осјећala као Неко, као дјелатник, као актер не само свог него сада и његовог живота, што никад није била ни као обична супруга ни као мајка. Снагу јој је давала изванредност околности, њена тајновитост и затвореност од вањског свијета у који уостalom више није ни излазila, увјерењe да је у правu упркос свима. Дјeца су је подржавала, углавnom ne miјe shaјuћi se, a katkada i izričito.

Налини је додуше у више наврата написала неколико упитних и забринутих писама из далеког светог града, Бенареса. Било је добро и тамо имати некога, и Река ју је увијek у својим одговорима молила да у свету воду Гангје за оца спусти свијeћu на листу за put у небо, da обави kakvu malu puđu, te da zagrabи и donese svete воде kada буде dolazila. Није се обазirala na kћerka pitaњa, postavljena iz nезнanja i daljine. Шta је to prema očiglednosti stvarnosti, prema Istitini, prema чињenicama? Налини се већ oдavno otuđila и niјe живjela s њima, te niјe mogla znati kakva ih je svetost snašla, ni kako stvari zapravo s њenim ocem stoe. Да, dijete niјe znalo koga ima za oca, mislila је da je običan chovjek. Увијek је Налини uostalom bila bezrazložno prkosna i nemirna, iskušavajuћi njivkovo strpljeњe i doseg svojih mogućih razuzdanosti. Mnogo značja niјe naučilo mudrosti. Нека ide svojim putem, mislila је Река: kћeri su tako i tako samo gošće, prolamznicе i briiga u roditeljskoj kući ako ne ostanu, kao ove dvije starije, usjedijelice (— O sramote naše! Ali, Bog nam to niјe zamjero i s druge nas je strane neочекivano nagradio). Sa svojih punih dvadeset i tri i tak dvadeset i sedam godina! Ona zapravo ovamo ne priпадaj. Кћeri se rađaju samo da bi bile podignute za tuđu obitelj i otposlale, otpremješene s mirazom prema ugledu svog oca, to je karma kojom smo obavezni zaјednici. Зato neka mi se ne mišaja, već nas je dosta stida stajalo što smo, eto, преко reda udali najmlađu, kojoj smo morali zloga toga i veću dotu datti јer stvar ne izgleda lijeđo, ako starije nisu udatе, ljudi misle, a svatovi pitaјu, možda i mlađo nešto nedostaje, možda s њom nešto niјe u redu, možda ima skrivenu manu, možda je nerotkiňa? И све su проводацијe uviјek зато загледale љenu Ašu da je kujnja, a nekoliko је parija odibilo i da јe uzme u obzir samo зато јer су joj starije sestre ostale neudane. Коначno се с њом све ipak dobro завршило, ali malo је faliilo па da i treća ostanet starata cura.

Једино је Налини цијelu priču oca сматрала чудном. Први put u dviđe godinu kad је bila kod kuće, niјe ga vidjela, јer је још bio na »privremenom smještaju«. Чула je međutim говоркањa, као свједочењa ријетких посјетилаца — mamine sestre i braća, који nisu vjerovali (i зато su od Reke bili prognani među neprijatelje). Испричали su joj da se iz sobe širi zadaci, a otac da izgleda kao kip i ne miche se nimalo. Reka je s gnušaњem odibjala ovakve priče kao izmišljotine. Налини је посумњала, za početak upitno i blago. Na prvi kћerkin dopis Reka је odgovorila ljuštito, protuoputžbama protiv onih koji su joj eventualno mogli staviti bubu u xuo, a znalo se otprilike koji su to. Одговор na drugo pismo prepuštila је otrovnom Nareshu. Naresh је umio biti oštarp sa sestrama, i bez posebnog razloga, to niјe imalo nujne vezе sa uvjerenjima љegovog majke ili животним статусom љegovog oca. Налини ga se bojala. Naresh је svoju javku dodatno zacijino i prijetjama, za svaki slučaj, što iz зависnosti, što iz neumjerenosti, vlastite gorčine, i redovne bratске pakosti. Писао је sestri neka se kloni sumnje i istrage i neka radije počisti pred svojim vratima. Приличи ли се neudatoj djivojici da samaживи u strandom gradu u iznajmljenoj sobi, pod izgovorom znanosti, sve same gluposti smatrao је Naresh, chista pravara i xir? И је ли u redu da se ona tamno, van nadzora braće, druzji slобodno s kim joj padne na pamet, s kojekakvim ljudima, nazovi-znanstvenicima? Niјe li tamo otišla зато što se љen profesor preseliо godinu dana prije i pozvao je? Je li to sve tako chisto i nevinu, i šta će ljudi reći i pomislit? Оsim toga, nemaju li љeni stanovaci, također nazovi-profesori, još jednog stanara, jednog Amerikanca, mukog dabogme, s kojim Nalikni chack mirne duše dijeli kupatilo i s kojim јedina stanuje na prvom spratu?! Сve se to зна, pisao joj је Naresh... Ne plashi li se sestra za svoj ionako uzdrman glas, spavajuћi u sobi »do sobe« jednog stranog samca?